

Redaktionelt

Det har været et vigtigt år for historiske studier af skoler og uddannelser. Selskabet har spillet en betydelig rolle – ikke kun takket være årbogen!

For det første fik vort Selskab ændret sit navn i de nye vedtægter; de blev vedtaget 9. oktober 2004 på Selskabets generalforsamling, der blev afholdt på Roskilde Universitetscenter. *Selskabet for Skole- og Uddannelseshistorie* er det nye navn. Begrænsningen til det danske forsvandt – ud fra ønsket om at tilskynde til sammenlignende studier og større perspektiv. De nye vedtægter er trykt i årbogens årgang 2004, side 147f.

For det andet udgav Selskabet i marts 2005 det store og længe ventede bind i trilogien om dansk læreruddannelse: – *for at blive en god lærer. Seminarier i to århundreder*. Heri fremlægges megen ny viden, som det fremgår af Holger Henriksens store anmeldelse i denne årbog side 161.

For det tredje udkom i maj 2005 – også i Selskabets regi – *Dansk Uddannelseshistorisk Bibliografi 1948-2004*. Udarbejdet af Selskabets sekretær, arkivar Christian Larsen. 636 sider, 9840 indførsler. Noget af en bibliografisk bedrift – det uundværlige redskab i fremtidig forskning inden for dansk uddannelseshistorie.

Nu er det ikke Selskabet alt sammen. Vi gør opmærksom på en nyttig rapport på 56 sider, skrevet af »forhenværende ledere ved Amtscentrene for Undervisning – herunder Københavns og Frederiksberg Kommuner Pædagogiske Centre – med støtte fra Amtscentrenes Kontaktudvalg«. Bogen hedder *Amtscentralen – amtscentrenes historie fra 1930'erne til 2000*. En oplysende tekst og masser af sjove billeder. Udgivet i 2004; i rette tid – inden amternes nedlæggelse. Kan købes for 50 kr. i Amtscentret for Undervisning, Ny Østergade 12, 4000 Roskilde.

Årets artikler spænder fra folkeskole til universitet. På grundlag af et stort lokalt materiale fra skoler i Himmerland besvarer Erik Nørr spørgsmålet, om 1814 var »et vigtigt år i folkeskolens historie?«. Artiklen er replik til Michael Bregnsbo, der i festskriftet *Skole – Kirke – Arkiv* (2004) rejste spørgsmålet på baggrund af refleksioner over skolebilledet i 1700-tallet.

Folkeskolens vilkår var helt andre, da forsøgs- og udviklingsarbejde var blevet en legal og interessant del af skolens virksomhed i 2. halvdel af 20. århundrede. Fil.dr. Poul Skov, der er forskningsleder på DPU og har siddet i de ministerielle forsøgsråd, fremlægger sine erfaringer i artiklen *Forsøgs- og udviklingsarbejde i folkeskolen. Arbejdet i tre ministerielle råd gennem 35 år*.

Til uddannelserne hører også de lange videregående, de akademiske. I år bringer vi to studier inden for området, og de ligger ikke hinanden fjernt i udgangspunkt, universitetspolitik i 1950'erne. Det ene markerer et jubilæum: *Kaldelse, ej opslag. Om besættelsen af Danmarks første universitetsprofessorat i pædagogik i 1955*. Den første professor blev dr. phil. Knud Grue-Sørensen (1904-1992). Ved hans udnæv-

nelse blev der truffet langtrækkende beslutninger. Denne artikel er skrevet af Torsten Erlandsen og Jacob Kornbeck. Den anden er forfattet af arkivar Else Hansen: *Effektivitet eller frihed? Diskussioner om universitetsstudier 1957-1960*. Den handler om de spæde forsøg på at opbygge en ny, mere sammenhængende universitetspolitik, en kamp mellem principielle holdninger til universitetspolitiske problemer. Vi gør opmærksom på, at Berrit Hansens artikel i årbogens årgang 2003 om CVU'er tog afsæt i debatten og i oprettelsen af Planlægningsrådet for de højere uddannelser i 1965.

Den sidste afhandling i år er skrevet af den unge historiker Rasmus Glenthøj, *Portal til den nationale skole i Danmark*. Hensigten er at afdække, hvad det var for nogle nationale forestillinger, der blev en vigtig del af skolens opdragelse i lange tider. Indholdet kunne variere i takt med et historisk forløb, men idé og metode var forbilligt doceret i bogform af historikeren Laurits Engelstoft, en af dansk enevældes sidste indflydelsesrige kulturpolitikere. Rasmus Glenthøj undersøger og kommenterer hans pædagogiske hovedværk: *Tanker om Nationalopdragelsen, betragtet som det virksomste Middel til at fremme Almeenaand og Fædrelandskjærlighed (1808)*.

For redaktionen er det afgørende, at de optagne artikler bringer ny og velbegrunnet viden om historiske forløb, om proportioner, kilder og metoder. Undervejs har vi kunnet trække på en gruppe såkaldte referees, der er særligt kyndige på enkelte områder. Brugen af denne specialviden vil blive udvidet i de kommende år.

Redaktionen konstaterer med glæde, at de tre faste årsrubrikker af i hvert fald en hel del læsere opfattes som et uundværligt hjælpemiddel i både studier og almen orientering om uddannelser. Det gælder Signe Holm-Larsens sammenfatning af de vigtigste begivenheder: *Skolen i årets løb*; Keld Grinder-Hansens årsberetning: *Dansk Skolemuseum* samt Christian Larsen: *Dansk Uddannelseshistorisk Bibliografi 2004*. Her præsenteres en nyttig viden, der ikke kan hentes andetsteds i danske kulturmedier.

Anmeldelserne skal ikke kommenteres her. De fastholder skrifternes uddannelseshistoriske relevans og betydning. Under »Nyt og noter« er et nyt skolemuseum under omtale, et sønderjysk.

Børge Riis Larsen

Morten Petersen

Vagn Skovgaard-Petersen